ภาษาพูด ภาษาเขียน

วรุณญา อัจฉริยบดี

มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมาย ซึ่งมีใช้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน การสร้างสรรค์งานเขียนจึงต้องรู้จักลักษณะและทราบความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน เพื่อใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมกับรูปแบบงานเขียน

๑. ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน

๑.๑ ภาษาพูด

ภาษาพูด เป็นการใช้เสียงสื่อความหมาย ภาษาพูดจึงต้องประกอบด้วยเสียงและความหมาย ผู้รับสารจะรับรู้ความหมายของสารได้โดยการฟังเสียง ซึ่งแต่ละชาติแต่ละภาษากำหนดรู้ความหมายร่วมกันในชาติในภาษานั้น การพูดเป็นการสื่อสารสองทาง ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถโต้ตอบกันได้ในทันที จึงอาจไม่จำเป็นต้องสื่อความในรูปประโยคที่สมบูรณ์ทุกครั้ง บางครั้งอาจละประธาน กริยา หรือกรรมไว้ได้ เช่น ผู้พูดถามว่า “ไปเที่ยวไหม” ผู้ตอบตอบว่า “ไป” เพียงเท่านี้ผู้รับสารก็เข้าใจความหมาย นอกจากนี้การพูดยังสามารถสื่อความหมายกันได้โดยอาศัยสถานการณ์แวดล้อม อาจใช้ภาษาพูดและภาษาท่าทางประกอบกันเพื่อสื่อความหมายเป็นที่เข้าใจได้ เช่น ผู้พูดส่งดอกไม้ให้ผู้รับสาร แล้วพูดเพียงว่า “ให้” ต่างฝ่ายต่างก็รับรู้เข้าใจกัน บางโอกาสอาจไม่ใช้ภาษาพูด แต่ใช้ภาษาท่าทางสื่อความหมายแทนก็สามารถเข้าใจกัน เช่น การแสดงออกทางสีหน้านัยน์ตาที่แสดงความโกรธ เป็นต้น

ภาษาพูด นอกจากจะใช้ภาษาท่าทางประกอบการพูดได้แล้ว ภาษาพูดยังสามารถเน้นน้ำหนักเสียงที่พูดได้ ใช้ระดับเสียงดังเบา ทอดเสียง เว้นจังหวะ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลต่อความหมายที่พูดทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามระดับของภาษาพูดจะแตกต่างกันไปตามโอกาสที่ใช้ด้วย ในโอกาสที่เป็นทางการจะใช้ภาษาพูดที่เป็นทางการมากกว่าการพูดในโอกาสที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดในที่ประชุมจะใช้ภาษาที่เป็นทางการกว่าการพูดกับเพื่อน

๑.๒ ภาษาเขียน

ภาษาเขียนจะใช้ตัวอักษรสื่อความหมาย สัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่เขียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้รับสารจะรับสารได้โดยการอ่านและรับรู้ความหมายจากข้อความที่อ่าน ไม่อาจใช้สถานการณ์แวดล้อม หรือภาษาท่าทางต่างๆ ช่วยสื่อความหมายได้ ภาษาเขียนจึงต้องมีกฎเกณฑ์การใช้ให้ถูกต้อง สื่อความหมายได้ชัดเจนกว่าภาษาพูด มิฉะนั้นอาจเกิดความเข้าใจไม่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาได้ ภาษาเขียนจึงต้องเรียบเรียงข้อมูลบอกไว้ให้ชัดเจน หากต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจรายละเอียดต่างๆ ครบถ้วนตามที่ต้องการ

ภาษาเขียนนี้ โดยปกติก็แบ่งออกเป็นภาษาร้อยแก้วกับภาษาร้อยกรอง ภาษาร้อยแก้วจะเขียนเป็นความเรียง ไพเราะสละสลวยด้วยเสียงและความหมาย ส่วนภาษาร้อยกรองจะเป็นคำประพันธ์ประเภทต่างๆ มีการกำหนดฉันทลักษณ์ไว้ เช่น จำนวนคำ เสียงสัมผัส (จำนงค์ ทองประเสริฐ ๒๕๑๙, น.๑๔)

๑.๓ ข้อแตกต่างระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน อาจสรุปได้ดังนี้

๑.) ภาษาพูดใช้เสียงสื่อความหมาย ภาษาเขียนใช้ตัวอักษรสื่อความหมาย

๒.) ภาษาพูดโดยทั่วไปอาจไม่เคร่งครัดในกฎเกณฑ์ไวยากรณ์มากนัก แต่มุ่งเน้นความเข้าใจเป็นหลัก และถ้ายังสงสัยไม่เข้าใจก็อาจซักถามกันได้ ส่วนภาษาเขียนนั้นจำเป็นต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักภาษา เนื่องจากเป็นการสื่อสารทางเดียว การติดต่อสอบถามไม่อาจทำได้ในทันที หากจะสอบถามต้องใช้เวลาและอาจไม่สะดวกในการติดต่อ

๓.) ภาษาพูดมีสถานการณ์แวดล้อม และอวัจนภาษาช่วยสื่อความหมายได้ แต่ภาษาเขียนต้องถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อสื่อความหมายที่ต้องการ อาจมีอวัจนภาษา เช่น รูปภาพ ช่วยสื่อความหมายได้บ้างในบางกรณี

๔.) ภาษาพูดจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับ และผู้ส่งสารได้ชัดเจนกว่าภาษาเขียน ภาษาเขียนจะใช้คำที่เป็นที่เข้าใจกันทั่วไป และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

๕.) ภาษาพูดและภาษาเขียนต่างมีความยากง่ายในการใช้ ภาษาพูดอาจใช้ง่าย นึกคิดแล้วพูดได้ในทันทีหรือในเวลาไม่ช้านั้น แต่ไม่มีเวลาขัดเกลาภาษา ถ้าพูดดีการสื่อสารก็จะสัมฤทธิ์ผล ถ้าพูดไม่ดี ผู้รับสารจะเกิดปฏิกริยาตอบสนองตอบกลับได้ในทันทีเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ถ้าผู้พูดทราบข้อผิดพลาด อาจพูดแก้ไขได้ในทันที แต่บางกรณีก็ไม่อาจแก้ไขคำพูดที่พูดไปแล้วได้ ซึ่งผลจากการพูดอาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ส่วนภาษาเขียนต้องเรียบเรียงโดยคำนึงถึงความถูกต้องของหลักภาษาด้วย แต่สามารถนึกคิดเขียนออกมาได้ในเวลาที่นานกว่า จึงมีโอกาสแก้ไขขัดเกลาให้เหมาะสมตามที่ต้องการ และหากเกิดความผิดพลาดก็จะไม่สามารถแก้ไขได้ในฉับพลัน ต้องใช้ระยะเวลาในการแจ้งแก้ไขเป็นลายลักษณ์อักษร

๖.) ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ต่างก็ต้องคำนึงถึงระดับภาษาที่ใช้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสม

๒. ข้อบกพร่องในการใช้ภาษาเขียน

ข้อบกพร่องในการใช้ภาษาเขียน ซึ่งพบอยู่เสมอ และทำให้ผู้รับสารเกิดปัญหาในการรับสาร ได้แก่

- การเขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง

ตัวอย่าง ฉัน**สังเกตุ**เห็นว่าเขามีท่าทางผิดปกติ

- ใช้คำต่างระดับ

ตัวอย่าง พ่อแม่รัก**บุตร**มาก

- ใช้คำที่มีความหมายกำกวม

ตัวอย่าง ท่านรับประทาน**ขนมหวาน**ไม่ได้

- ใช้ลักษณนามไม่ถูกต้อง

ตัวอย่าง มาลีซื้อปากกามา ๒ **อัน**

- ใช้สำนวนไม่ตรงความหมาย

ตัวอย่าง เขาทำดีแต่ไม่มีใครเห็นเหมือน**เส้นผมบังภูเขา**

การใช้ภาษาบกพร่องต่างๆ นี้ อาจสรุปเป็นด้านใหญ่ๆ ดังนี้

๒.๑ ข้อบกพร่องด้านการเขียนสะกดการันต์

ปัญหาด้านนี้เป็นปัญหาเบื้องต้น ซึ่งอาจเกิดจากการไม่มีความรู้เกี่ยวกับคำที่ใช้ เขียนผิดเพราะใช้แนวเทียบผิด ไม่รู้ความหมายหรือเขียนผิดเพราะเห็นตัวอย่างที่ผิดอยู่เป็นประจำ คำที่เขียนสะกดผิดที่พบมากได้แก่

สังเกต เขียนเป็น สังเกตุ

ผูกพัน เขียนเป็น ผูกพันธ์

กฎหมาย เขียนเป็น กฏหมาย

เบญจเพส เขียนเป็น เบญจเพศ

โลกาภิวัตน์ เขียนเป็น โลกาภิวัฒน์

๒.๒ ข้อบกพร่องด้านไวยากรณ์

ปัญหาด้านนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไม่ถูกต้องตามหลักภาษา อาจเกิดจากการใช้รูปประโยคไม่ถูกต้อง การเรียงลำดับคำในประโยคไม่ถูกต้อง การวางส่วนขยายผิดที่ การใช้คำผิดหน้าที่ การใช้ลักษณนามผิด ฯลฯ ปัญหาด้านไวยากรณ์นี้อาจเป็นเพราะผู้เขียนไม่มีความรู้ทางหลักภาษา หรือไม่ใส่ใจใช้ให้ถูกต้อง ตลอดจนพบเห็นตัวอย่างที่ผิด เช่น

ฉันเห็นคนเดินบนถนนพลุกพล่าน

ประโยคนี้ คำ “พลุกพล่าน” ผู้รับสารอาจเข้าใจว่าหมายถึงชื่อถนน หรือเข้าใจว่าถนนเป็นตัวแสดงอาการพลุกพล่าน ซึ่งไม่ถูกต้อง “พลุกพล่าน” เป็นคำที่ใช้ขยาย “เดิน” ควรเรียงไว้หลังคำ “เดิน” เป็น “ฉันเห็นคนเดินพลุกพล่านบนถนน” จึงจะได้ความหมายถูกต้อง

๒.๓ ข้อบกพร่องด้านความหมาย

ปัญหาด้านนี้เป็นปัญหาเรื่องความเข้าใจของผู้รับสาร การใช้ภาษาไม่ถูกต้อง อาจทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายผิด สารที่มีความหมายกำกวมจะทำให้ผู้รับสารไม่แน่ใจว่าหมายความว่าอย่างไร ปัญหาด้านความหมายอาจเกิดจากการใช้คำและประโยคที่มีความหมายกำกวม ไม่ชัดเจน การใช้คำที่มีหลายความหมาย การใช้คำที่สื่อความขัดแย้งกันในประโยค การใช้สำนวนคำพังเพยผิดความหมาย ตลอดจนการวางส่วนขยายผิดที่ก็ทำให้ความหมายกำกวมได้ ฯลฯ เช่น

เสรีตกรถ

ประโยคนี้อาจหมายถึง เสรีตกจากรถ หรืออาจหมายถึง เสรีมาขึ้นรถไม่ทัน

ลมพัดเบาๆ จนฉันหนาวสะท้าน

ประโยคนี้จะทำให้ผู้รับสารไม่แน่ใจว่าลมพัดแรงหรือเบา เพราะมีข้อความต่อท้ายบอกไว้ว่า “จนฉันหนาวสะท้าน”

๒.๔ ข้อบกพร่องด้านความไม่เหมาะสมกับบุคคล โอกาสและกาลเทศะ

ปัญหาด้านนี้อาจไม่ได้ผิดพลาดเรื่องการเขียนสะกด ไม่ผิดหลักภาษา และไม่ผิดความหมาย แต่เป็นการใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับบุคคล โอกาสและกาลเทศะ ทำให้สังคมไม่ยอมรับและอาจเกิดปัญหาได้ เพราะภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของสังคม การใช้ภาษาต้องใช้ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการใช้ภาษาของสังคมด้วย การใช้ภาษาที่ทำให้เกิดปัญหาด้านความไม่เหมาะสมนี้ อาจเกิดจากการใช้คำไม่เหมาะกับฐานะของบุคคล ใช้คำต่างระดับกันในบริบทเดียวกัน การใช้ภาษาอังกฤษปนภาษาไทยโดยไม่จำเป็น การใช้คำศัพท์ไม่เหมาะสม การใช้คำย่อในโอกาสที่ไม่ควรใช้ ฯลฯ เช่น

พระกำลังกินข้าว

ประโยคนี้เขียนสะกดคำถูกต้อง สื่อความหมายได้ชัดเจน แต่ใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับฐานะของบุคคลที่ถูกต้องเหมาะสมควรใช้ว่า “พระกำลังฉันภัตตาหาร”

ดวงสุริยาตกทางทิศตะวันตก

ประโยคนี้เขียนสะกดคำถูกต้อง สื่อความหมายได้ชัดเจนถูกต้องตามหลักภาษา แต่ใช้ภาษาไม่เหมาะสม “ดวงสุริยา” เป็นคำที่นิยมใช้ในบทร้อยกรอง ไม่นิยมนำมาใช้พูดกันตามปกติ

๓. ข้อสังเกตและข้อควรคำนึงในการใช้ภาษาเขียน

การสื่อสารนั้นมีความจำเป็นจะต้องใช้ภาษาทั้งภาษาพูด และภาษาเขียนในโอกาสและสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป สำหรับภาษาเขียนมีสิ่งที่น่าสังเกตและควรคำนึงถึง ได้แก่

๓.๑ การเขียนโดยทั่วไม่ควรใช้ภาษาปากปนเปกับภาษาเขียน จะทำให้การใช้ภาษาไม่สม่ำเสมอ เช่น

ฉันเห็นสัตว์ป่า**เยอะแยะ**

“เยอะแยะ” เป็นภาษาปาก ถ้าเป็นภาษาเขียนควรใช้ว่า มากมาย

เค้าไม่รู้ว่า**เค้า**ต้องการอะไร

“เค้า” เป็นภาษาปาก ถ้าเป็นภาษาเขียน “เค้า” คำแรก อาจใช้ชื่อแทน “เค้า” คำที่สอง อาจใช้สรรพนาม “เขา” แทน แต่ในบางกรณี ภาษาเขียนอาจจำเป็นต้องใช้ภาษาพูดทั่วไป เพื่อให้เกิดความสมจริง เช่น ภาษาที่ใช้ในบทสนทนาของนิยาย

๓.๒ ภาษาเขียนต้องคำนึงถึงหลักความถูกต้องตามหลักภาษา เช่น การสะกดการันต์ การเรียบเรียงประโยค การวางส่วนขยาย ฯลฯ การใช้ภาษาเขียนได้ถูกต้องเหมาะสมจะช่วยทำให้งานเขียนน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะถ้าเป็นงานด้านวิชาการ การเขียนตกหล่นผิดพลาดจะทำให้งานเขียนด้อยคุณภาพลงอย่างน่าเสียดาย และแสดงให้เห็นถึงความไม่ประณีตในการใช้ภาษาของผู้เขียน

๓.๓ การเขียนต้องไม่ใช้ภาษาเหมือนนึกคิดแล้วพูดออกมา ขาดประธาน กริยา หรือกรรม เพราะอาจทำให้ความหมายกำกวม ไม่ชัดเจนว่าคืออะไร การถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน ผู้เขียนพึงคำนึงว่า ผู้อ่านไม่รู้เรื่องสิ่งที่เรากำลังเขียน เพราะฉะนั้นจะต้องเขียนให้ชัดเจน อย่าละไว้แล้วคิดว่าผู้อ่านคงจะทราบ ด้วยภาษาเขียนไม่มีสถานการณ์แวดล้อมอื่นๆ ที่จะช่วยสื่อความหมายได้

๓.๔ ภาษาเขียนถ้าใช้ได้ดีจะมีอำนาจ และเป็นมนต์เสน่ห์ที่ดึงดูดใจผู้อ่านให้นึกคิดหรือทำตามได้ ผู้อ่านจะเกิดความประทับใจในสำนวนลีลาของภาษาที่ใช้เขียน และภาษาเขียนยังมีพลังกระตุ้นความคิด การกระทำของมวลชนได้อย่างดียิ่ง เช่น ภาษาที่พรรณนาความงามของสิ่งต่างๆ จะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเคลิบเคลิ้มหลงใหลในความงามนั้นได้ ถ้าเป็นความงามของสถานที่ ก็อาจส่งผลให้ผู้อ่านสนใจไปเที่ยวสถานที่นั้น เป็นต้น

๓.๕ ภาษาเขียนของแต่ละคนอาจมีสำนวนลีลาที่แตกต่างกันไป บางคนสร้างลีลาภาษาเขียนที่เป็นแบบเฉพาะตัวของตนขึ้นใช้ อย่างไรก็ตามก็จะต้องคำนึงถึงความหมายที่ถูกต้องชัดเจน และความเหมาะสมด้านหลักภาษาด้วย